

**De steinerschool,
een zinvolle keuze!**

**ONZE PEDAGOGIE IN
EEN NOTENDOP**

Een steinerschool heeft een eigen pedagogische visie die zich uitdrukt in een rijke waaier aan lesactiviteiten. De scholen zijn meestal eerder kleinschalig en hechten veel belang aan de **verbinding** tussen leerling, leerkracht en ouder. Daarnaast heeft een steinerschool oog voor de rol van de mens in de natuur en de wereld die hem omgeeft. Maar er is meer. Onze steinerpedagogie, die uit de inzichten van Rudolf Steiner (1861-1925) is ontstaan, heeft ondertussen bij vele jonge mensen haar kracht bewezen. Deze folder vermeldt de **kernpunten** van deze pedagogie.

Meer uitgebreide informatie vind je op:
www.steinerscholen.be

AANDACHT VOOR DE HELE PERSOON

De steinerpedagogie schenkt aandacht aan alle aspecten van de mens en ondersteunt de **harmonieuze ontwikkeling** van elk individu. Contact met de natuur en verrijkende ervaringen met de medemens en de wereld maken daar deel van uit. Onze opvoeding richt zich op het hoofd, het hart en de handen. Naast het gekende aanbod van taal, geschiedenis, wiskunde en wetenschappen, krijgen beweging, kunstzinnigheid, handvaardigheid en techniek een volwaardige plek. We hebben ook aandacht voor de beleving van **idealen**, morele waarden en spirituele vragen.

Zo wordt de ontwikkeling van jonge mensen veelzijdig gestimuleerd. We helpen hen hun **eigenheid** ten volle te ontplooien om de maatschappij van morgen mee vorm te geven.

EÉN PEDAGOGISCHE VISIE, MEERDERE STUDIEVORMEN EN –RICHTINGEN

Steineronderwijs wordt ingericht vanaf de peutertijd tot de jongvolwassenheid. In de basisscholen vindt men peuter-, kleuter- en lagere schoolklassen. Er is ook een school voor bijzonder lager onderwijs. Bijna alle middelbare steinerscholen bieden algemeen secundair onderwijs (ASO) aan, dat door de **rijke waaier aan vakken**, werkvormen en projecten de meest algemene Vlaamse ASO-richting genoemd mag worden. In sommige scholen vindt men een eerste graad B, een beroeps- of technisch secundair onderwijs (BSO of TSO), waar ook wetenschap, kunst en cultuur onderwezen wordt. In het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) bieden we niet alleen de richtingen schilder-decorateur en logistiek assistent in zorginstellingen aan, maar ook **trajecten op maat**. We werken aan de verdere uitbouw van onze studierichtingen binnen de **modernisering** van het secundair onderwijs in Vlaanderen. Contacteer ons voor meer info!

RUIMTE VOOR DE INDIVIDUELE ONTPLOOIING BINNEN DE ALGEMENE ONTWIKKELING

De Steinerpedagogie schenkt aandacht aan twee **groeibewegingen** die iedere jonge mens meemaakt.

De ontwikkeling van lopen, spreken en denken verloopt bij de meeste mensen volgens **natuurlijke wetmatigheden**. De ontwikkeling van het gevoelsleven van het kind is hier nauw mee verbonden en speelt een belangrijke rol in ons onderwijs. Van de peuterklas tot de twaalfde klas (eind middelbare school) stemmen we de leerstof nauwkeurig af op de **leeftijdsgebonden mogelijkheden** en interesses van de leerlingen. Tegelijk verloopt ieders ontwikkeling op een individueel tempo en een eigen manier. Elk individu is een unieke persoon met specifieke karaktertrekken, talenten, interesses en behoeftes, die in de steinerschool **erkend en gewaardeerd** worden. Je zou kunnen zeggen dat we ieder kind helpen om zichzelf te ontdekken en zijn eigen verhaal te schrijven.

LEERLIJNEN VAN PEUTER TOT JONGVOLWASSENE

Het leerplan op een steinerschool start bij de peuters en loopt door tot het einde van de middelbare school. De ontwikkeling van het groeiende denkvermogen wordt stap voor stap begeleid. In de peuter- en kleutertijd gebeurt dit nog impliciet en spelenderwijs. Later wordt het leerproces expliciet zichtbaar in de talrijke vakken. Wat de leerlingen in de ene les leren, vormt de basis voor hun verdere ontwikkeling in andere leergebieden. Kinderen leren door te doen, te bewegen en te ervaren. Via kunstzinnige activiteiten stimuleren we de ontplooiing van hun volle persoonlijkheid. De leerlingen worden expressief en creatief: ze leren om te gaan met het onverwachte, met elkaar en met zichzelf.

Leerkrachten houden rekening met de unieke mogelijkheden van elke leerling. Er is aandacht voor hoge begaafdheid en extra ondersteuning bij specifieke onderwijsnoden. Wij kunnen daartoe een beroep doen op de expertise van de steinerscholen buitengewoon onderwijs.

ORIËNTATIE OP GEZONDHEID

De steinerpedagogie wil het welbevinden van de leerlingen bevorderen en hun gezonde, vitale krachten versterken. In de peuter- en kleuterklassen gaat er veel aandacht naar **het ritmische dagverloop** en de ontwikkeling van de zintuigen door contact met de natuur en natuurlijke materialen. We letten op gezonde voeding en beweging, op afwisseling tussen rust en zinvolle activiteiten, en we bieden warmte en geborgenheid. Hierdoor helpen we het kind basisvaardigheden te ontwikkelen om later zijn weg te vinden in de complexe (digitale) wereld. In deze jonge groeifase gebruiken we bewust geen beeldschermen. We respecteren een gezonde balans tussen **inspanning en ontspanning**, tussen de opname van de leerstof en de persoonlijke verwerking ervan via creatieve opdrachten. Gezonde eet- en leefgewoontes zijn, samen met een **evenwichtig gevoelsleven**, belangrijke aandachtspunten. Naarmate de leeftijd vordert hoort een weloverwogen omgang met de moderne media daar ook bij.

GELIJKWAARDIG VERKLAARDE EINDTERMEN EN LEERPLANNEN

De steinerscholen formuleerden om **pedagogische redenen** hun eigen eindtermen die gelijkwaardig werden verklaard met die van de overheid en die vorm kregen in erkende leerplannen. De nadruk ligt op de afstemming van de leerstof op de **ontwikkelingsfase** van het kind. Een groot stuk van de leerstof vormt geen doel op zich, maar dient als middel om kwaliteiten te ontwikkelen die in heel andere omstandigheden van nut zullen zijn (zoals kritisch denken, inlevingsvermogen, daadkracht om eigen **dromen en doelen** te realiseren en het vermogen om te observeren zonder meteen theoretische verklaringen te zoeken).

KUNSTZINNIGHEID ALS MOTTO

De kunstzinnigheid van onze pedagogie is heel wat ruimer dan de opvallende aanwezigheid van kunstvakken in het lesrooster. In alle vakken en leergebieden willen we kansen creëren om **schoonheid** te ervaren, **nieuwe ideeën** te ontwikkelen en andere inzichten te ontdekken. We willen vleugels geven aan de creativiteit. Het samenspel van werkvormen doorheen de verschillende vakken biedt een ademende en weerkerende afwisseling. Opvoeding is een **sociale oefening** en de onderwijzende kracht van de leerkracht is hierbij toonaangevend. Met zijn of haar steun leren de kinderen te vertrouwen op hun eigen originele ideeën, afgetoetst aan hun omgeving. Dit evenwichtig zelfvertrouwen helpt onze leerlingen het **eigen spoor** te vinden in de moderne maatschappij vol onmetelijke informatie en eindeloze mogelijkheden.

KUNSTVAKKEN ALS BIJZONDERE COMPONENT

Onze leerlingen beoefenen vele kunstvormen zoals schilderen, boetseren, houtsnijden, steenkappen, musiceren en acteren.

Nochtans is het niet de betrachting om hen mooie kunstwerken te leren maken. Bezig zijn met kunst in de brede zin van het woord geeft kinderen en jongeren de kans om bijzondere, persoonlijke kwaliteiten te ontdekken en te ontwikkelen. Via het kunstzinnig handelen worden de leerlingen aangespoord om zelf initiatief te nemen, zichzelf te tonen en op hun eigen wijze antwoorden te vinden op allerhande uitdagingen.

Ze leren om te gaan met het onvoorspelbare en rekening te houden met de mensen om zich heen.

PRAKTISCHE, TECHNISCHE VAARDIGHEDEN

Tijdens de technische activiteiten oefenen de leerlingen niet alleen hun vaardigheden, maar ook hun geduld, uithouding en concentratie. Al op jonge leeftijd krijgt het **praktisch handelen** de nodige aandacht. In de peuter- en kleuterklas participeren de kinderen in ambachtelijke en huiselijke handelingen door ze **spontaan** na te bootsen. In de lagere school krijgen de leerlingen technische vakken zoals handwerk (breien, haken en naaien) en tuinbouw. Er wordt een muurtje gemetst en met hout gewerkt. Niet alleen in de lagere school, maar ook in alle richtingen van de middelbare steinerschool staat techniek op het programma. Hout- en metaalbewerking, textielkunst, meubelmaken en (elektro-)techniek behoren tot de mogelijke **technische vakken** in het lesrooster. Ook in de school voor **buitengewoon onderwijs** streeft men de ontwikkeling van praktische vaardigheden na. In het TSO en BSO ligt de klemtoon nog meer op vaktechnische vaardigheden en het gebruik van professionele werktuigen.

PERIODE-ONDERWIJS TER VERDIEPING VAN DE LEERSTOF

Gedurende enkele weken na elkaar starten leerlingen van de lagere of middelbare steinerschool **elke ochtend** met eenzelfde vak (wiskunde, geschiedenis, natuurkunde,...). Dit noemen we **periode-onderwijs**. Dit lesritme helpt hen om een sterke focus te behouden en verbondenheid op te bouwen met de leerstof. Na de eerste kennismaking met een nieuw onderwerp, een nieuwe waarneming of een nieuw experiment, rijpt het inzicht en komen de leerlingen tot **genuanceerde denkbeelden** waarop kan worden voortgebouwd. Verbanden en wetmatigheden kunnen uit die eerste ervaring of waarneming worden afgeleid.

Naast het periode-onderwijs biedt het lesrooster ook oefeningen, taal- en andere vakuren in een **wekelijks ritme**.

ERVARINGSGERICHTE PROJECTEN “BUITEN DE MUREN”

Vanaf de laatste jaren in de lagere school gaan de leerlingen meerdere dagen op uitstap. De nadruk ligt op avontuurlijke activiteiten buiten.

Vanaf de middelbare school zijn er echte projectweken rond thema's als natuurbeheer of landmeten. Voorts krijgen de leerlingen intensieve practica: ze gaan afzonderlijk of in kleine groep helpen bij een bioboer, in een winkel, een bedrijf of een zorginstelling. Tijdens deze ervaringsgerichte projecten kunnen de leerlingen het 'echte leven' leren kennen.

Zeker voor leerlingen in de technische en beroepsrichtingen bieden werkstages de ideale kans om praktijkervaring op te doen: het zijn noodzakelijke stappen naar professioneel vakmanschap.

SAMEN SCHOOL MAKEN

De klasgroep wordt op een steinerschool meerdere jaren samengehouden en begeleid door dezelfde klasleerkracht. Zo ontstaat er een **diepe betrokkenheid** en een wederzijds vertrouwen.

Naarmate de leerlingen ouder worden krijgen ze meer (vak-)leerkrachten voor de klas. Het hele team is erop gericht de leerlingen echt **te ontmoeten** en hen te erkennen in al hun unieke kwaliteiten. Leerkrachten willen mee het verschil maken. Zij geven vorming en helpen de leerlingen om de uitdagingen in onze **moderne wereld** aan te gaan. Zij doen appel op hun unieke inbreng en medemenselijkheid.

WWW.STEINERSCHOLEN.BE

© Federatie Steinerscholen - Gitschotellei 188 - 2140 Antwerpen - info@steinerscholen.be

De federatie Steinerscholen maakt deel uit van de internationale
netwerken IASWECE en ECSWE.